

december 2010

VARKENS K.I.
Nederland

VOOR VRUCHTBAAR RESULTAAT INHOUD

- *Extra aandacht voor voer in drachtfase*
- **COLUMN** JAN SALLEVELT
- *Locatie in Beeld: Haelen*
- **RUBRIEK TIPS**
- **REPORTAGE** *Geen dip maar stijging resultaten na uitbreiding*
- *Extra voer in vroege dracht goed voor reproductie*
- *Let op: feestdagen!*
- *K.I. Top Animal Shop*
- **RUBRIEK**

VRAAG HET DE DESKUNDIGE

EXTRA AANDACHT VOOR VOER IN DRACHTFASE

's Winters is het belangrijk goed te kijken naar het voeren van de dragende zeugen. Om de eigen warmtehuishouding op peil te houden, hebben zeugen in deze tijd van het jaar behoefte aan extra energie. Krijgen ze hiervoor geen compensatie, dan gaat dit ten koste van de groei en de vitaliteit van de biggen.

De zomer en het najaar zijn weer voorbij. Tijd om eens goed te kijken hoe de zeugen deze periode zijn doorgemaakt. Dat geldt zeker voor die zeugen die begin volgend jaar gaan werpen. Dit zijn de zeugen die goed hebben kunnen herstellen van de zomerperiode. Daardoor zijn zij in staat om in januari-februari grotere tomen biggen te leveren. Maar dan moet hun conditie wel op orde zijn.

Spekdikte

Kijk daarom voor de winter kritisch naar de spekdikte als algemene graadmeter van de conditie van de zeugen. Let daarbij niet alleen op de gemiddelde scores, maar vooral op de individuele scores van de zeugen. Gaat een zeug namelijk met een slechte conditie de winter in, dan ziet u dat ongetwijfeld terug in de toomgrootte en de bigvitaliteit. Het is een veel voorkomend verschijnsel dat hoogproductieve zeugen die schraal uit het kraamhok

column

DE VARKENS- HOUDER STAAT VOOROP

Wie staat er eigenlijk voorop, de varkenshouder of het varken? Uiteraard neemt het dier een belangrijke plaats in. De eerste voorwaarde om varkens te gaan houden is dat men hart voor het dier moet hebben. Momenteel claimen allerlei mensen buiten de sector dat zij exclusief de voorvechters zijn van de betere leefomstandigheden voor de dieren, als we al weten hoe we die exact moeten definiëren. Uiteraard ligt de zaak veel complexer. Denk bijvoorbeeld aan de economische kant van de varkenshouderij, uiteindelijk de basis voor veranderingen en investeringen. Voor mij staat als een paal boven water dat

de mens varkenshouder in ieder geval voorop gaat. Dat merken wij dagelijks. Varkenshouders maken stevige keuzes. Over stoppen of doorgaan bijvoorbeeld. Sommige klanten geven aan hun zeugen niet meer te insemineren. De afzet van sperma stijgt echter, anderen besluiten dus juist hun bedrijf te vergroten. Keuzes zijn ook nodig bij het bepalen van je afzetdoel. Zeugenhouders bekijken nauwgezet en in overleg met hun afnemers naar de eisen waaraan de biggen moeten voldoen en zoeken daarbij de meest passende beer. Als organisatie van en voor boeren is het onze taak om zowel de bedrijfsprestaties op alle mogelijke manieren te ondersteunen als ook onze afnemers nauwkeurig te voorzien van de gewenste genetica. Zolang de varkenshouder in onze beleving voorop gaat, zal hij voor ons daarom ook altijd voorop staan.

Jan Salleveld
Directeur

>>

komen en onvoldoende worden gepluist in het voer, in de volgende worp een hogere uitval en meer doodgeboren biggen laten zien. Uit analyses blijken dit vaak de zeugen te zijn die te mager uit de kraamstal komen (minder dan 12 mm spekdikte) en bij de volgende worp ook niet de gewenste spekdikte bereiken (meer dan 16 mm). Deze zeugen zijn onvoldoende in staat om voldoende voedingsstoffen door te geven aan hun biggen, waardoor het geboortegewicht en de vitaliteit achterblijven.

Verwarming

Dit verschijnsel komt extra naar voren bij stallen zonder verwarming voor dragende zeugen, zoals die in de praktijk nog veel voorkomen. Dat hoeft geen probleem te zijn. Zeugen zorgen er zelf wel voor dat hun warmtehuishouding op peil blijft. Wordt het echter te koud en neemt u geen extra maatregelen, dan gaat de hiervoor benodigde energie wel ten koste van de groei en de vitaliteit van de biggen in de baarmoeder. Dat zorgt niet alleen voor effecten in de eerstvolgende worp, maar vaak ook voor de worp daarna. Daalt de ruimtetemperatuur in de dragende zeugenstal onder achttien graden Celsius, dan is het nodig de zeugen extra te voeren. De dan geldende rekenregel: voor iedere graad kouder, dagelijks 100 gram voer extra. Ook al denkt u de zeug wel voldoende te voeren, dan hoeft dit in de praktijk nog niet altijd het geval te zijn. Kijk daarom voor de winterperiode nog eens goed naar de instellingen van de dosators van de voermachine. Let vooral op het soortelijk gewicht van het voer: de relatie tussen inhoud en gewicht. Controleer dit met behulp van een unster.

LOCATIE IN BEELD: HAELEN

Varkens K.I. Nederland beschikt sinds enkele maanden over een nieuwe quarantainestal voor de opvang van beren. Op het voormalige zeugenbedrijf van de gebroeders Geelen in Haelen (L.) zijn de kraamafdelingen omgebouwd zodat er 41 beren gehuisvest kunnen worden. De nieuwe quarantainestal is één van de tien locaties waarin Varkens K.I. Nederland toekomstige productieberen kan opvangen. De locatie Haelen vervangt twee andere quarantainelocaties. De verschuiving in de locaties heeft geen effect op het totaal van 270 quarantaineplekken die Varkens K.I. Nederland heeft. De in Haelen opgevangen beren kunnen overal vandaan komen en blijven zes tot acht weken in de quarantainestal. Daarna kunnen ze worden ingezet op alle stations van Varkens K.I. Nederland. De gebroeders Geelen combineren de verzorging van de beren met een baan buitenshuis. De locatie in Haelen ligt in een relatief varkensarm gebied.

Markeer de probleemzeugen in de inseminatiestal

Geef probleemzeugen extra aandacht tijdens de dagelijkse berigheidsstimulatie. Probleemzeugen kunnen eerder problemen hebben gehad rond berigheid en insemineren, maar kunnen ook eerste worpszeugen zijn of dieren in een slechte conditie.

Markeer ze bijvoorbeeld met een streep of voorzie alleen deze zeugen van een zeugenkaart. Een gekleurde zeugenkaart is ook een optie.

Zorg voor voldoende drinkwater

Controleer regelmatig de waterafgifte van de drinknippels. Maak de leidingen en de eventuele vlotterton in de inseminatiestal regelmatig schoon. Verstrek de zeugen 24 uur per dag vers en schoon drinkwater. Geef zeugen op bedrijven met brijvoeding de mogelijkheid om gedurende de loop van de dag water te kunnen drinken.

Verontreinigde pipet weggooien

Gooi een vuile pipet, die op het rooster is gevallen of zich tijdens de inseminatie vult met urine, direct weg en neem een nieuwe. De kosten van een pipet wegen niet op tegen een teruggang in de bevruchting of het infectiegevaar voor de zeug.

Terugkomers meteen naar inseminatiestal

Verplaats terugkomers en leeggescande zeugen direct naar de inseminatiestal. Het direct terugplaatsen is nodig om de zeugen zo snel mogelijk weer cyclisch berig te krijgen. De inrichting van de inseminatiestal zorgt voor een betere stimulering van de zeug en bovendien zijn de controlemogelijkheden beter.

tips

Begin van de berigheid

Let bij het bepalen van het begin van de berigheid op de volgende zaken: de zeug heeft geen interesse voor de omgeving, er is alleen aandacht voor de beer. Er is sprake van duidelijk orenspel. De zeug is goed te benaderen en is rustig. Het begin van de berigheid van de zeug is een stareflex voor de beer. De bepaling van het begin van de berigheid is van belang voor het juiste inseminatiemoment.

Dag- en nachtritme in wachtstal

Zorg voor dag- en nachtritme in de wachtstal. Overdag moet er ook voldoende licht zijn in de wachtruimte. Voldoende licht is noodzakelijk voor de dracht. Daarnaast maakt het de controlewerkzaamheden eenvoudiger.

Jan en Natasja Bredek brengen structuur in hun bedrijf

GEEN DIP MAAR STIJGING RESULTATEN NA UITBREIDING

Met concrete plannen voor een uitbreiding van hun bedrijf, wilden Jan en Natasja Bredek één ding voorkomen: een behoorlijke dip in de productie. Die opzet slaagde dankzij een goede voorbereiding, de opbouw van een goede structuur op het bedrijf en het inhuren van een zelfstandige inseminatiemedewerker. Uitkomst: gestegen technische resultaten.

"Eigen ervaringen bij een eerdere uitbreiding en ervaringen van collega's waren een goede waarschuwing," vertelt Jan Bredek in Emmer Compasuum (Dr.). "Voor je weet heb je na een uitbreiding met een dip in de productie te maken. Dat wilden wij voorkomen." Jan en zijn vrouw Natasja namen dan ook uitgebreid de tijd de uitbreiding van hun bedrijf met 200 zeugen en 1.500 vleesvarkens goed voor te bereiden. De nadruk lag op de opbouw van een goede structuur en de arbeidsorganisatie. "Wij waren er al snel uit dat we met

arbeid in de knel kwamen en besloten externe hulp te zoeken voor het schoonmaken en de inseminatiestal." Jan en Natasja lieten in de oude situatie het werk in de inseminatiestal over aan vader Henny Bredek (76). Jan zag het met alle drukte van de bouw niet zitten om juist op dit moment het inseminatiewerk over te nemen. "Bij een bouw moet je er zelf bovenop zitten en bovendien vraagt de introductie van veel gelten bij de uitbreiding ook nog eens extra veel tijd."

Externe inseminator

De familie Bredek besloot daarom in zee te gaan met Johan ter Steege uit Kerkenveld, een ZZP'er die op meer bedrijven de inseminatiewerkzaamheden voor zijn rekening neemt. Johan was geen vreemde op het bedrijf; vroeger was hij er voor de K.I. ook actief. Uit die tijd was er al een behoorlijke klik met Bredek-senior. Ze verrichtten nu samen het werk in de inseminatiestal. Op maandag, dinsdag en woensdag komt Ter Steege rond tien uur 's ochtends op het bedrijf. In ruim een

half uur controleren ze de zeugen en insemineren zij waar nodig. "Johan is een vakman, hij ziet wat hij moet doen. Mijn vader neemt de zeugen die eventueel op een ander moment geïnsemineerd moeten worden voor zijn rekening." De overige werkzaamheden op het bedrijf met 410 zeugen en 3.000 vleesvarkens verdelen Jan en Natasja. Jan doet de biggen en de vleesvarkens, Natasja de zeugen.

Betere structuur

Bij de laatste uitbreiding van het bedrijf was er veel aandacht voor de structuur op het bedrijf. Alle diercategorieën zijn uit elkaar gehaald en er is veel aandacht voor de interne biosecurity. Voor de gelten is er vóór in de nieuwe vleesvarkensstal een quarantaineafdeling, waar de gelten minimaal 12 weken verblijven. Eens per 8-10 weken arriveren er 50 gelten die worden opgevangen in groepshokken van acht dieren met brijvoeding. Om de gelten te laten wennen aan het bedrijfsmilieu vult Bredek één van de hokken in de quarantainestaf tot twee weken voor de inzet van de eerste gelten met slachtzeugen. De laatste achttien dagen voor inseminatie krijgen de gelten een behandeling met Regumate. "Daar hebben wij goede ervaringen mee. We scoren honderd procent berigheid en je kunt de inzet van gelten strak plannen. Je hebt er eigenlijk nooit te weinig of te veel en zo kun je de dekweekgroepen zo goed stabiel houden." De dekweekgroepen gaan na inseminatie binnen een week naar een aparte wachtstal. "Daar kunnen we goed bijsturen op conditie met drie zeugen per brijvoerventiel.

De indeling van de zeugen is afhankelijk van de spekdikte en het eigen oog." De gescande zeugen gaan daarna naar de dragende zeugenstal die bestaat uit afdelingen met vier groepshokken voor zes zeugen. De zeugen hebben per hok een nagenoeg gelijke conditie. Ook in de rest van het bedrijf verbeterde de familie Bredek de structuur. Bij de laatste uitbreiding is niet bespaard op het aantal biggenplaatsen. "We hebben gerekend met een uiteindelijke productie van 30 gespeende biggen per zeug per jaar." Iedere week worden er twintig zeugen gespeend, waarbij iedere toom biggen een eigen hok krijgt. De tomen blijven dus bij elkaar. Het aantal vleesvarkensplaatsen is

nog niet voldoende om gesloten te opereren. Die stap was te groot, maar Bredek ontwikkelt nu wel plannen om binnen een aantal jaren wel een gesloten bedrijf te hebben. Vergunningtechnisch moet dat kunnen lukken.

Goede prestaties

Die structurele aanpak legt het bedrijf geen windeieren. De prestaties zijn in vergelijking met het verleden behoorlijk gestegen. Het aantal gespeende biggen per zeug per jaar steeg van 27 naar 29,5. Mede dankzij de quarantaine scoren de gelten met 13,2 levend geboren biggen goed. Het aantal terugkomers bij de zeugen ligt op 2% en het afbigpercentage is met 94% ook boven gemiddeld.

EXTRA VOER IN VROEGE DRACHT GOED VOOR REPRODUCTIE

Een hoger voerniveau tijdens de vroege dracht heeft, zeker bij jonge zeugen, een positief effect op de toomgrootte, de ontwikkeling van de biggen en het herstel van de zeug na de lactatie. Dat blijkt uit een onderzoek van Varkens K.I. Nederland en andere organisaties.

Het hoge productieniveau van zeugen vraagt om optimale voeding. Dat geldt zeker voor jonge zeugen, die naast het drachtig worden en het werpen van biggen, ook nog moeten groeien om hun volwassen gewicht te bereiken. Tijdens de lactatie verliezen de meeste zeugen gewicht, dus is deze groei alleen mogelijk tussen spenen en werpen.

Gewichtsverlies in de lactatie kan nadelig zijn voor de resultaten van de volgende worp. Jonge zeugen zijn hier extra gevoelig voor. Een hogere voergift in de lactatie is vaak lastig. Juist de jonge zeugen in de kraamstal vreten moeilijk en halen ondanks alle moeite vaak het optimale voerniveau niet. Een andere oplossing is een verhoogde voergift in de eerste vier weken van de dracht.

Bij een proef in Sterksel kregen zeugen tussen dag 2 en dag 32 na de inseminatie 30 procent meer voer (3,25 kg tegenover 2,5 kg). Ten opzichte van de controlegroep kregen deze zeugen significant meer biggen (15,1 tegenover 13,1 biggen; herinseminaties niet meegerekend). Er waren minder kleine tomen. Ondanks de aanwezigheid van veel grote tomen, was het geboortegewicht van de individuele biggen niet lager. Daarnaast groeiden de zeugen tijdens de proefperiode 10 kilo extra in vergelijking met de controle zeugen. Een voldoende hoog voerniveau tijdens de vroege dracht kan dus

belangrijk zijn voor de toomgrootte, de biggenontwikkeling en het herstel van de zeug. Beide groepen onderzochte zeugen bestonden uit 35 eerste- en 15 tweedeworpszeugen. Het startmoment van de extra voergift is onderwerp van nader onderzoek. De zeugen met de verhoogde voergift lieten een niet-significant lager afbigpercentage zien (76,6 tegenover 89,98 procent). Dat kan te maken

hebben met een laag progesteron-niveau als gevolg van een hoger voerniveau.

Het is bekend dat embryo's in de eerste week van de dracht erg gevoelig zijn voor veranderingen in het niveau van dit zwangerschapshormoon. Bijkomende conclusie van dit onderzoek is dat individuele voeding van zeugen van belang is voor de reproductieresultaten.

LET OP: FEESTDAGEN!

In verband met de komende feestdagen kent Varkens K.I. Nederland enkele afwijkingen in de tijden voor het uitleveren van sperma:

Zaterdag 25 december
Eerste Kerstdag: gesloten
Zaterdag 1 januari
Nieuwjaarsdag: gesloten

K.I. TOP ANIMAL SHOP

Varkens K.I. Nederland komt met iets nieuws: de K.I. Top Animal Shop. Onze klanten kunnen voortaan via de K.I. Top Animal Shop gemakkelijk en snel bedrijfsmaterialen bestellen, zoals bedrijfskleding, reinigingsproducten en verzorgingsproducten voor varkens. Ook levert K.I. Top Animal Shop spiretten en andere hulpmiddelen voor het vruchtbaarheidsmanagement. De koeriers van Varkens K.I. Nederland leveren de bestelde producten bij u af, een gegarandeerde snelle levering. K.I. Top Animal Shop staat voor kwaliteit. De producten voldoen aan de hoogste

kwaliteitsnormen en behoren tot de top van het aanbod in de markt. Met deze nieuwe service komt Varkens K.I. Nederland voor de regio Noord Nederland tegemoet aan de vraag naar hoge kwaliteit bedrijfsmaterialen die eenvoudig zijn te bestellen.

Aan de lancering van de K.I. Animal Top Shop op de onlangs gehouden vakbeurs LIV in Hardenberg was een prijsvraag verbonden. Prijswinnaar van de rebus is J. Steenbreker uit Zevenaar.

Voor meer informatie over de K.I. Top Animal Shop en voor het aanvragen van de catalogus, kunt u contact opnemen met Johan de Jong (Johan.de.Jong@varkenski.nl of 0570 – 63 83 00).

Vraag het de deskundige

Waarom is het verstandig een overinseminatie te noteren in het zeugenmanagementsysteem?

Antwoord van Jan Verheijden, reproductiebegeleider:

Het noteren van het moment van overinseminatie in het zeugenmanagementsysteem is vooral belangrijk om achteraf het nut van de overinseminatie te kunnen beoordelen. Heeft de overinseminatie bijvoorbeeld effect op het afbigpercentage en de worpgrootte? Ook is het mogelijk te kijken of het effect van de overinseminatie per pariteit verschilt. Zitten er om eens wat te noemen verschillen in de lengte van de berigheid per pariteit of verschilt de berigheid per inseminatiedag na het spenen? Bovendien is op deze manier te analyseren welke zeugen het beste presteren. Of de zeugen die eenmaal zijn geïnsemineerd, of de zeugen die tweemaal zijn geïnsemineerd. Een zeug die wordt overgeïnsemineerd hoeft namelijk niet per definitie beter te presteren dan een zeug die maar eenmaal is geïnsemineerd. Hierbij speelt het tijdstip van de eerste inseminatie en van de overinseminatie een belangrijke rol. De uitkomst uit een analyse van de overinseminatie kan aanleiding zijn om met behulp van Pigsis de gang van zaken rond de inseminatie nader te bestuderen.

Hoeveel biggen kan ik mijn gelten laten spenen?

Antwoord van Arno Joosten, hoofd sales en service:

Regelmatig worden we geconfronteerd met het advies om de uier van gelten vol te leggen. Dit zou gunstig zijn voor de ontwikkeling van de uier, maar dat is nog nooit aangetoond. In de praktijk zien we dat gelten die 13 of 14 biggen moeten spenen, in de tweede cyclus vaak zeer slecht produceren. Ze worden vaak niet drachtig na de eerste inseminatie. De ervaring leert dat op de meeste bedrijven een belasting van 11 of 12 biggen, in de tweede cyclus bij de gelten nog tot goede resultaten leidt. Is dit op uw bedrijf niet het geval, kijk dan nog eens kritisch naar de voergift bij de gelten in de kraamstal. De oude vuistregel: 'Per extra big 0,4 kg extra voer per dag', werkt nog perfect. Maakt u zich zorgen over de uierkwaliteit, leg de gelt dan de eerste week vol en breng het aantal biggen daarna terug tot het aantal dat de gelt uit het oogpunt van voeropname kan spenen. Bedenk hierbij dat de gelt die in de kraamstal niet meer dan 12% gewicht verliest, later de topper van uw bedrijf wordt.

**VARKENS K.I.
Nederland**

Roermondstraat 11
7418 CP Deventer
T 0570 63 83 00
F 0570 63 83 01
info@varkenski.nl
www.varkenski.nl

Telefoonnummers

Kantoor Deventer
T (0570) 63 83 00

Distributiecentrum
Vught (regio zuidwest)
T (0411) 64 88 11
VRS: (0411) 64 48 68

Distributiecentrum
Helden (regio zuidoost)
T (077) 306 75 00
VRS: (077) 306 75 05

Distributiecentrum
Deventer (regio
midden en noord)
T (0570) 63 83 03
VRS: (0570) 63 83 04

VOOR VRUCHTBAAR RESULTAAT